

Sygn. akt II Ca 10/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 kwietnia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Andrzej Mikołajewski (spr.)

Protokolant Dorota Hordziejewska

po rozpoznaniu w dniu 16 kwietnia 2015 roku w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa E. Ć. i P. Ć.

przeciwko Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej w K.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów od wyroku Sądu Rejonowego w Kraśniku z dnia 8 października 2014 roku, sygn. akt I C 307/14

I. uchyla zaskarżony wyrok w pkt 2. i w tym zakresie umarza postępowanie;

II. zmienia zaskarżony wyrok w pkt 3. w ten sposób, że oddala wnioski obu stron o zasądzenie zwrotu kosztów procesu;

III. zasądza od Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w K. na rzecz P. Ć. i E. Ć. kwoty po 425 zł (czteryście dwadzieścia pięć złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sygn. akt II Ca 10/15

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 20 lutego 2014 roku powodowie E. Ć. i P. Ć. wnieśli o zasądzenie na ich rzecz od Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w K. kwoty 5.738,75 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty, tytułem skapitalizowanych odsetek ustawowych za opóźnienie w zapłacie należności z łączącej strony umowy o świadczenie usług zdrowotnych.

W dniu 4 kwietnia 2014 roku Sąd Rejonowy wydał w sprawie nakaz zapłaty, od którego pozwany wniósł sprzeciw, podnosząc, że w dniu 20 lutego 2014 roku, w terminie wskazanym w wezwaniu do zapłaty, dokonał zapłaty dochodzonej pozwem kwoty.

W odpowiedzi na sprzeciw z dnia 26 sierpnia 2014 roku powodowie ograniczyli żądanie pozwu do zapłaty odsetek ustawowych od kwoty 5.738,75 zł za okres od dnia wytoczenia powództwa do dnia 21 lutego 2014 roku.

W pozostałej części powodowie cofnęły pozew bez zrzeczenia się roszczenia (k. 50).

*

Wyrokiem z dnia 8 października 2014 roku Sąd Rejonowy w Kraśniku:

1. zasądził od pozwanego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej na rzecz powoda E. Ć. i P. Ć. odsetki od kwoty 5.738,75 zł od dnia 20 lutego 2014 roku do dnia 21 lutego 2014 roku;

2. oddalił powództwo w pozostałej części;

3. zasądził od powodów E. Ć. i P. Ć. na rzecz pozwanego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej kwotę 1.200 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Na mocy umowy z dnia 1 lipca 2011 roku zawartej pomiędzy pozwanym Samodzielnym Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej w K. a powodami E. Ć. i P. Ć. powodowie zobowiązywali się do udzielania świadczeń zdrowotnych w zakresie badań histopatologicznych i cytologicznych wraz z transportem.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zakład (...) spółka cywilna, prowadzony przez E. Ć. i P. Ć., wywiązywał się z obowiązku świadczeń na rzecz Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w K.. Za świadczone usługi wystawiał faktury. Należności za te usługi były opłacane z opóźnieniem.

Reprezentująca powodów kancelaria prawnicza w dniu 13 lutego 2014 roku wystosowała do pozwanego wezwanie do zapłaty kwoty 5.738,75 zł, zakreślając termin do zapłaty do dnia 20 lutego 2014 roku.

W dniu 20 lutego 2014 roku Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w K. przesłał na rachunek powodów należność w kwocie 5.738,75 zł, która została zaksięgowana na rachunku powodów w dniu 21 lutego 2014 roku.

Sąd Rejonowy wskazał, na podstawie jakich dowodów ustalił powyższy stan faktyczny i dodał, że jest on bezsporny.

Sąd Rejonowy podkreślił, że pozwany nie kwestionował żądania zapłaty odsetek za opóźnienie i ich wysokości, a powoływał się na fakt ich zapłaty.

Zgodnie z art. 481 § 1 k.c., jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Powództwo zostało wytoczone w dniu, w którym upływał termin zapłaty wyznaczony przez powodów i w którym należność została w pełnej wysokości przelana na rachunek powodów.

Zgodnie jednak z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 4 stycznia 1995 roku, III CZP 164/94, spełnienie świadczenia bezgotówkowego następuje w dniu uznania rachunku bankowego wierzyciela, chyba że strony stosunku zobowiązaniowego postanowiły inaczej. W niniejszej sprawie brak takiego odmiennego postanowienia i świadczenie należy uznać za spełnione w dniu 21 lutego 2014 roku, dzień po upływie terminu zakreślonego pozwanemu do zapłaty.

Za ten jeden dzień należne są powodowi odsetki ustawowe, co do których powództwo zostało uwzględnione.

Powód pomimo uiszczenia należności przez pozwanego nie cofnął powództwa w zakresie, w jakim należność została uiszczona i w tym zakresie Sąd Rejonowy oddalił powództwo.

Powództwo zostało uwzględnione w niecałych 0,05 %, a wytoczenie powództwa w dniu, w którym pozwany mógł jeszcze uiszczyć należność i termin zapłaty nie upłynął, było nadużyciem ze strony powoda.

Zważywszy na stopień uwzględnienia powództwa należy uznać stronę powodową za stronę przegrywającą w sprawie niniejszej. Nie jest tak, aby to wniesienie powództwa w sprawie niniejszej spowodowało uiszczenie należności, albowiem w momencie uiszczenia należności pozwany nie miał wiedzy na temat wytoczenia powództwa.

Z tych względów na podstawie art. 98 § 1 i § 2 k.p.c. Sąd Rejonowy zasądził od powodów na rzecz pozwanego koszty procesu w kwocie 1.200 zł (wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego w kwocie 1.200 zł, zgodnie ze stawką określoną

w § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, Dz. U. z 2002 roku, Nr 163, poz. 1349, ze zm.).

*

Apelację od tego wyroku wnieśli powodowie, zaskarżając wyrok Sądu Rejonowego w części, tj. w punktach 2. i 3.

Skarżący zarzucili zaskarżonemu wyrokowi:

1. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 481 § 1 k.c., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że powodowie byli uprawnieni do żądania należności odsetkowych dopiero z upływem terminu wskazanego w wezwaniu do zapłaty a nie z chwilą upływu terminu wymagalności wskazanego w fakturach VAT;
2. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 455 § 1 k.c., poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że terminem wymagalności świadczenia odsetkowego jest dzień wskazany w wezwaniu do zapłaty a nie termin wynikający z umowy zawartej pomiędzy stronami oraz wystawionych w nawiązaniu do niej faktur VAT;
3. naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść wyroku, tj. art. 355 § 1 k.p.c. w zw. z art. 203 § 1 k.p.c., poprzez ich niezastosowanie i uznanie, że powodowie nie cofnęli skutecznie powództwa, w sytuacji, gdy w piśmie powodów z dnia 26 sierpnia 2014 roku zawarte zostało oświadczenie o cofnięciu powództwa w zakresie przekraczającym świadczenie odsetkowe za okres od dnia wytoczenia powództwa;
4. naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść wyroku, tj. art. 98 § 1 k.p.c., poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że pozwany nie dał powodu do wytoczenia powództwa, w sytuacji gdy pozwany uiszczył wymagalną należność dopiero po wytoczeniu powództwa, czym dał powód do jego wytoczenia, co uzasadnia uznanie go za stronę przegrywającą oraz zasądzenie kosztów procesu według zasady odpowiedzialności za wynik sprawy.

Powodowie wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów odsetek ustawowych od kwoty 5.738,75 zł za okres od dnia 20 lutego 2014 roku do dnia 21 lutego 2014 roku, umorzenie postępowania w pozostałym zakresie, zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów postępowania za obie instancje według norm prawem przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powodów jest częściowo zasadna.

Zgodnie z art. 203 § 1 k.p.c. powód może bez zezwolenia pozwanego cofnąć pozew aż do rozpoczęcia rozprawy, a jeżeli z cofnięciem połączone jest zrzeczenie się roszczenia – aż do wydania wyroku.

Powodowie w piśmie z dnia 26 sierpnia 2014 roku cofnęli pozew bez zrzeczenia się roszczenia co do żądania zapłaty kwoty 5.738,75 zł (k. 50). Zawodowy pełnomocnik powodów do tego pisma dołączył dowód nadania pisma pełnomocnikowi pozwanego (k. 49). W tym samym piśmie powodowie ograniczyli żądanie zapłaty do odsetek ustawowych od kwoty 5.738,75 zł za okres od dnia wniesienia pozwu do dnia 21 lutego 2014 roku.

Pierwsza, a zarazem ostatnia rozprawa w sprawie odbyła się w dniu 1 października 2014 roku i stawili się na nią tylko powodowie; w protokole zapisano, że popierają powództwo (k. 60).

W okolicznościach niniejszej sprawy należy przyjąć, że na rozprawie powodowie popierali powództwo tylko w części ograniczonej w piśmie z dnia 26 sierpnia 2014 roku. Powodowie nie odwołali swojego oświadczenia o cofnięciu pozwu w pozostałej części. Nie było też żadnych przesłanek, aby uznać cofnięcie pozwu za niedopuszczalne (art. 203 § 4 k.p.c.).

Skoro powodowie skutecznie – we wskazanej wyżej części – cofnęli na piśmie pozew bez zrzeczenia się roszczenia, przed rozpoczęciem rozprawy, Przewodniczący powinien na podstawie art. 203 § 3 k.p.c. odwołać rozprawę, a

Sąd Rejonowy na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. powinien w tej części umorzyć postępowanie. Przepis art. 132 § 1 k.p.c. przewiduje, że w toku sprawy zawodowi pełnomocnicy doręczają sobie nawzajem bezpośrednio odpisy pism procesowych z załącznikami. Pełnomocnik powodów uczynił zadość temu obowiązkowi, toteż nie było potrzeby zawiadamiania pełnomocnika pozwanego o cofnięciu pozwu. Zawodowy pełnomocnik pozwanego w żaden sposób nie wypowiedział się co do tego pisma, w szczególności nie złożył wniosku o przyznanie kosztów procesu.

Z tych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 3 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok w pkt 2. i umorzył postępowanie.

Zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę jest zobowiązana zwrócić przeciwnikowi koszty procesu. W myśl art. 101 k.p.c. zwrot kosztów należy się pozwanemu pomimo uwzględnienia powództwa, jeżeli nie dał powodu do wytoczenia sprawy i uznał przy pierwszej czynności procesowej żądanie pozwu. W przypadku cofnięcia powództwa należy ponadto ustalić, czy wniesienie powództwa było zasadne i czy cofnięcie pozwu w wyniku zaspokojenia dochodzonego roszczenia należy traktować jako wygraną powoda.

Sąd Okręgowy nie neguje tego, że odsetki ustawowe za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, którego termin był oznaczony, powstają za każdy dzień i stają się zaległą należnością uboczną bez potrzeby uprzedniego wezwania dłużnika do zapłaty tych odsetek (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 roku, sygn. III CKN 548/00, OSNC 2003/5/60, czy uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 1991 roku, sygn. III CZP 20/91, OSNC 1991/10-12/120). W sytuacji jednak, gdy wierzyciel wzywa dłużnika do zapłaty skapitalizowanych odsetek za opóźnienie, wyznaczając mu określony termin i wskazując, że po upływie wyznaczonego terminu skieruje sprawę na drogę postępowania sądowego (pismo pełnomocnika powodów – k. 25), a następnie wnosi pozew w dniu upływu wyznaczonego terminu, należy uznać, że pozwany nie dał powodu do wytoczenia sprawy. Nie można też było od pozwanego wymagać, aby wnosząc sprzeciw od nakazu zapłaty uznał powództwo w tej części, skoro dużo wcześniej dokonał zapłaty żądanej kwoty (poza odsetkami ustawowymi od tej kwoty za okres od 20 do 21 lutego 2014 roku). W ocenie Sądu Okręgowego niczego też w tej kwestii nie zmienia to, że należność pozwanego została uiszczona dopiero w dniu następnym, tj. w dniu 21 lutego 2014 roku, gdyż zanim powód wytoczy pozew, powinien sprawdzić na rachunku bankowym, czy zapłata została dokonana, czy też termin upłynął bezskutecznie, co z zasady może nastąpić dopiero w dniu następnym po upływie terminu, a czego powodowie zaniechali wnosząc pozew przed upływem wyznaczonego pozwanemu terminu. Co więcej, powodowie następnie nie powiadomili Sądu pierwszej instancji o fakcie zapłaty, dopuścili do wydania nakazu zapłaty po ponad miesiącu od wniesienia pozwu, co zmusiło pozwanego do wniesienia sprzeciwu, zaś pozew cofnęli (w tej części) dopiero w dniu 26 sierpnia 2014 roku. Tym samym nie można przyjąć, że powodowie zasadnie wnieśli pozew w dniu 20 lutego 2014 roku i późniejsze cofnięcie pozwu było równoznaczne z wygraną sprawy. Ostatecznie zatem powodów można uznać za wygrywających w zakresie żądania uwzględnionego w pkt 1. zaskarżonego wyroku, tj. w nikłej części.

Z kolei pełnomocnik pozwanego, zawiadomiony pismem powodów o cofnięciu pozwu, nie złożył wniosku o zasądzenie na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu (art. 203 § 3 k.p.c.). Wniosek o zwrot kosztów procesu zawarty w odpowiedzi na pozew, bądź zgłoszony w toku rozprawy przed cofnięciem pozwu, nie może zostać uznany za tożsamy z wnioskiem, o którym mowa w art. 203 § 2 i § 3 k.p.c. Gdyby taki był zamiar ustawodawcy, wskazałby w art. 203 § 2 i § 3 k.p.c. wyraźnie, że pozwany może złożyć wniosek o koszty procesu, chyba, że takowy wniosek został już wcześniej złożony. Dodać należy, że za rozwiązaniem przyjętym przez ustawodawcę przemawiają również względy funkcjonalne, gdyż niejednokrotnie cofnięcie pozwu jest wynikiem okoliczności, wobec których pozwany nie będzie żądał od powoda zwrotu kosztów postępowania, toteż do przyznania takich kosztów wymagane jest jego wyraźne oświadczenie procesowe.

W doktrynie przyjmuje się, iż uregulowanie zawarte w art. 203 § 2 i § 3 k.p.c. ma charakter szczególny (tak J. Jodłowski (red.), Kodeks postępowania cywilnego z komentarzem, Warszawa 1989, s. 369, T. Ereciński (red.), Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego. Część pierwsza. Postępowanie rozpoznawcze, t. I, Warszawa 1999, s. 406, Z. Resich i W. Siedlecki (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. I, Warszawa 1975, s. 373, J. Policzkiewicz, W. Siedlecki, E. Wengerek, Czynności sądowe w sprawach cywilnych, Warszawa 1959, s. 356). W

ostatniej ze wyżej wskazanych pozycji wyraźnie wyrażono stanowisko, które Sąd Okręgowy podziela, iż „Sąd nie może także bez osobnego wniosku pozwanego zasądzić mu kosztów procesu w razie cofnięcia pozwu. Nie wystarczy tu wniosek złożony uprzednio w odpowiedzi na pozew co do przyznania kosztów procesu”. Chodzi tu bowiem o szczególną sytuację procesową, jaka wytworzyła się na skutek cofnięcia pozwu przez powoda, w której wymagany jest osobny wniosek pozwanego o przyznanie mu zwrotu kosztów procesu.

Skoro zatem zawodowy pełnomocnik pozwanego po cofnięciu pozwu nie złożył wniosku o przyznanie kosztów procesu, w tym zakresie, objętym umorzeniem postępowania, pozwanemu nie mógł należeć się zwrot kosztów procesu, a roszczenie takie wygasło (art. 109 § 1 k.p.c.). Z podniesionych wyżej względów Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił wnioski obu stron o zwrot kosztów procesu, gdyż powodowie wygrali w nieznacznej części, a w tej części, w jakiej postępowanie umorzono – nie można ich uznać za wygrywających proces; z kolei pozwany w nieznacznej części przegrał sprawę, ale w pozostałej części, po cofnięciu pozwu, reprezentujący go zawodowy pełnomocnik nie złożył wniosku o zwrot kosztów procesu.

Apelacja powodów została uwzględniona co do istoty, a została oddalona w nieznacznej części (co do żądania zwrotu kosztów procesu przed Sądem pierwszej instancji) toteż na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z art. 105 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz powodów zwrot kosztów postępowania odwoławczego w całości (obejmujących opłatę od apelacji, która w postępowaniu uproszczonym wynosić powinna 250 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika powodów – adwokata w stawce minimalnej w postępowaniu drugoinstancyjnym).

Z tych względów na podstawie wyżej powołanych przepisów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.